

PAPER DETAILS

TITLE: DR. MÜNÜR ERTEN'IN HATIRALARINDA ALI NIHAD TARLAN HOCA

AUTHORS:

PAGES: 23-31

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/610987>

DR. MÜNÜR ERTEN'İN HATIRALARINDA ALİ NİHAD TARLAN HOCA

Mülâkat: Dr. Özkan CİĞA¹

1949 yılında Akşehir'de doğan ve ilköğrenimini burada tamamlayan Dr. Münür Erten lisans eğitimini almak üzere 1967 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne yerleşir. 1971 yılında bu bölümden mezun olarak aynı yıl içerisinde Diyarbakır'a atanır ve hayatının geri kalanını burada geçirir. 1971 ile 1973 yılları arasında Diyarbakır'da öğretmen olarak görev yaptıktan sonra 1973 yılından 2016 yılına kadar Dicle Üniversitesi bünyesinde çeşitli akademik birimlerde çalışarak burada akademisyenlik görevini ifâ eder. Hâlen aynı üniversitede emekli öğretim üyesi olarak derslere girmeye devam eden Dr. Münür Erten, 45 yıl boyunca özelde Dicle Üniversitesi'ne genelde ise ilim âlemine hizmet ederek pek çok talebenin yetişmesine vesile olmuştur. İlim tahsilinde hocalarından aldığı ilmî disiplini, feyzi ve gayreti yetiştirmiş olduğu talebelerinden esirgemeyen Dr. Münür Erten Hoca ile yaptığımız bir mülakatta, İstanbul Üniversitesi'nde bulunduğu yıllarda derslerine devam eden çok değerli hocaların yanı sıra metin şerhi üstâdı Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan Hoca hakkında da hatıralarını dile getirmiştir. Biz de Hikmet – Akademik Edebiyat Dergisinin hazırlamış olduğu Ali Nihad Tarlan Özel Sayısında Dr. Münür ERTEN Hoca'nın Ali Nihad Tarlan Hoca ile ilgili hatıralarına yer vereceğiz.

Ali Nihad Tarlan Hoca'ya Dâir

1. İstanbul Üniversitesi'ndeki öğrencilik yıllarınızda hangi hocaların derslerine katıldınız? Hayatınızda hangi hocaların ilmî birikiminden veya şahsî tecrübelerinden faydalandınız?

O dönemde Faruk Kadri Timurtaş, Mertol Tulum, Necmettin Hacıeminoğlu, bize Osmanlı Türkçesi konusunda çok yardımcı oldular. Bir kısmı zaman zaman asıl hocalarımızın yerine derslere geldiler. Muharrem Ergin Hoca'dan Yeni Türk Dili, Fehmi Karamanlıoğlu'ndan Eski Türk Dili dersini aldık. Ali

¹ Adıyaman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Öğretim Üyesi, ozkanciga@gmail.com.

Nihad Tarlan, Mehmed Çavuşoğlu, Ali Alparslan, Fahir İz, Abdulkadir Karahan hocalarımızdan Eski Edebiyat dersini aldık. Mehmed Kaplan, İnci Enginün, Birol Emil Hocalarımızdan Yeni Edebiyat; Ahmet Caferoğlu'ndan Türk Dili Tarihi; Kemal Ersalan Hoca'dan -aynı zamanda benim doktora danışmanımdır- Çağatayca, Doğu Türkçesi derslerini aldık. Sadettin Buluç hocamızdan Eski Anadolu Türkçesi derslerini aldık. Her bir hocamızın ben de ayrı bir yeri vardı. Bütün öğrencilik yıllarımda benim bir tane defterim olmuştur. Kalınca bir defterdi. Onun bir tarafında ben dilci olduğum halde Ali Nihad Tarlan Hoca'nın notları vardı. Diğer tarafında ise Mehmed Kaplan Hoca'nın notları vardı. Bu iki hoca bende çok önemli izler bıraktı. İyi de hep derslerine devam etmişim, öğretmenliğim sırasında çok yardımları oldu. Mesela Mehmed Kaplan Hoca ben buraya geldikten sonra -onun derslerine katılmamdan dolayı beni iyi tanırdı- bana sekiz tane mektup yazdı. Bir ara o mektupları birlikte yayınlatabiliriz. Mektuplarını özetleyecek olursak hep şunları söylerdi. Münür, "Diyarbakır çok eski bir kültür şehrimizdir, orada araştırılacak, ilim dünyasına kazandırılacak birçok bilgi var. Kaybolmadan bunları toplayalım, derleyelim." diyordu. Ben de hocamın sözünü tuttum. Diyarbakır'a özgü deyimleri, hiçbir kaynakta bulunmayan yüz on tane deymi bir bildiride sundum. Sonra Tük Dil Kurumu tarafından yayımlandı ve isteyen arkadaşlara ara ara gönderiyorum. Doktora tezim de Mehmed Kaplan Hoca'nın yönlendirmesiyle Diyarbakır Ağzı üzerineydi zaten. Böylece hocamın arzusunu yerine getirmiş oldum.

Mehmed Kaplan ve İnci Enginün Hoca'nın Diyarbakır'ı ziyareti sırasında Ziya Gökalp'in evinde çektileri bir fotoğraf: Soldan üçüncü sırada Münür Erten, dördüncü Mehmed Kaplan, beşinci İnci Enginün.

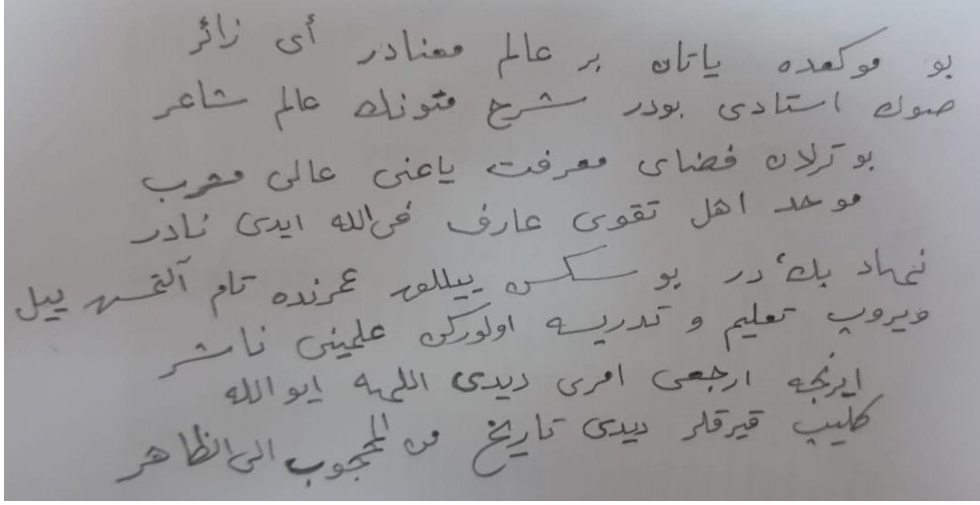
2. İstanbul Üniversitesi'ndeki öğrencilik yıllarınızda merhum Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'a dair hâtıralarınız var mı? Bizimle paylaşır mısınız?

İlk ders ve Ali Nihad Tarlan Hoca'yı dinleyemeden geri dönmek:

Biz öğrenciyken Ali Nihad Tarlan Hoca'nın büyük hocalığını anlayacak durumda değildik zaten ama mezun olduktan sonra hocamızın eserlerini okudukça, gördükçe kaynak olarak kullandıkça hocamızın ne kadar büyük bir metin şerhi üstadı olduğunu o zaman anladık. Yalnız metin şerhi etmekle kalmıyordu. Sosyoloji, psikoloji, tasavvuf, İslamî bilimler, tarih gibi her konuda derya bir hocamızdı. Yani her açıdan diğer hocalarımızla mukayese etmek bile doğru değildi. Bütün hocalarımız değerliydi ama Ali Nihad Tarlan Hoca'mızın yeri bambaşkaydı.

Hatıralara şuradan başlayalım. İlk kaydolduğumuz yıldır, Ali Nihad Tarlan Hoca'yı da henüz iyi tanıımıyorduk. O dönemde Cumartesi günlerinde yarım gün mesai vardı. Ali Nihad Tarlan Hoca'nın dersi de Cumartesi günü 9 ile 12 arasındaydı. Saat dokuzda ders başlıyor diye dokuza beş kala on kala falan hocanın dersinin olduğu amfiye sallana sallana gittik. Bir baktık ki amfi ağzına kadar dolmuş. Bir kalabalık ki amfide oturacak yer yok. Bir de amfinin yürüyüş yerlerinde, merdivenlerde de oturacak yer yoktu. Fakat amfinin içinde öğrencilerin yanı sıra herkes vardı. Öğrenciler, başörtülü teyzeler, saç yapılı hanımlar, subaylar, polisler, kravatlı insanlar, yaşlı başlı bastonlu dedeler vardı. Velhasıl bizden başka herkes vardı. Çok şaşırdık. Amfide oturacak yerin de olmadığını görünce derse haftaya gireriz, önemli değil dedik ve arkadaşlarla oradan ayrıldık. Sonra sorduk soruşturduk. Bizden öncekilere büyüklere dedik ki "aynı zamanda Yüksek Öğretmen'de öğrenci olduğumuz için" ya abi abla bu hocanın dersi neden böyle kalabalık deyince onlar "Ooo siz onu tanıımıyorsunuz. O Ali Nihad Tarlan Hoca çok ünlüdür. Pek çok eseri var, Eski edebiyatta şerh ilminde, metin şerhinde çok önemli çalışmaları var, hocamız alanda tektir." deyince "neyse iyi, biz derse haftaya gideriz artık, gülererek bu dersimizi de aldık yalnız." dedik. Bir sonraki hafta saat altı buçukta henüz fakülte açılmamıştı, fakültenin kapısına vardık. Kapıyı çaldık, içerdeki görevli müstahdem kapıyı bize açtı. Müstahdem "hayrola" dedi. Biz "Valla hocanın dersine geldik." dedik. "Siz birinci sınıf mısınız?" dedi. (Bizim birinci sınıf olduğumuzu bildi.) Evet dedik. "Geçen hafta derse giremediniz değil mi?" dedi. Evet, giremedik dedik. "Hımm onun için erken geldiniz değil mi?" dedi. Gülererek evet, dedik. "Hadi bakalım, girin neyse." dedi. Yanımızdaki kitapları, defterleri birer birer amfide en ön sıralara koyduk. Henüz gelmeyen arkadaşlar için de yer ayırdık. Locadan hocayı dinleyeceğiz diye kitapları ön sıralara sıraladık. Aradan çok geçmeden yarım saat kırk beş dakika sonra yani saat yedi buçuk bile olmadan amfinin dolduğunu gördük. Hayretler içerisinde kaldık ve yedi buçuktan saat dokuza kadar bir buçuk saat boyunca yerimizden kalkarsak yerimizin kapılacağını düşündüğümüz için bulunduğumuz yerde öylece oturduk. İlk anım budur.

düşülen manzume hakkında muhtelif söylentiler de mevcuttur². Manzum tarih şöyle³:

Sınavlara dair bir hatıra:

Bir anım da şöyle, biz sekiz tane vize sınavına girerdik daha sonra yazılı sınava girme hakkı kazanırdık. Yazılı sınavı da geçersek, bu sınavdan iyi bir puan alırsak tek tek o derslerin hocalarının sözlüsüne girmeye hak kazanırdık. Öylesine zor bir sınav ki o zaman edebiyat fakültesi öyleydi. Sözün özü tüm derslerin sözlüsüne giremeye hak kazandım. Ben ilk önce Ali Nihad Tarlan Hoca'nın sınavına girmek istedim. Yalnız o dönemde şöyle bir şey daha vardı. Sınavına girdiğimiz derslerin birinden bütünlemeye kalırsak bütün derslerden

² Mehmed Çavuşoğlu'nun, Ali Nihad Tarlan Hoca'nın vefatı üzerine düşürmüş olduğu tarih hakkında birden çok rivayetin olduğunu görmekteyiz. Yakın zamanda Dursun Gürlek tarafından kaleme alınan "Kendi Vefat Tarihini Yazdıran Edebiyat Hocası: Ali Nihad Tarlan" başlıklı bir yazıda düşürülen tarihin yazılma serüveni hakkında farklı bir bilgiye rastlamaktayız. Ayrıntılı bilgi için bk.

<https://www.ittifakgazetesi.com/kendi-vefat-tarihini-yazdiran-edebiyat-hocasi-ali-nihad-tarlan-m264.html>

³ Dr. Münür Erten'in hatt-ı destiyle yazılan bu beyitlerin yeni yazıya aktarımı şöyle:

"Bu mevkîde yatan bir âlem-i ma'nâdır ey zâir

Son üstâdı budur şerh-i mütûnun âlim-i şâir

Bu Terlân-ı fezâ-yı ma'rifet yani Alî-meşreb

Muvahhid ehl-i takvâ ârif-i fillâh idi nâdir

Nihad Beydir bu seksen yıllık ömründe tam altmış yıl

Verip tâ'lîm ü tedrise olurken ilmini nâşir

Erince irci'i emri dedi Allah'a eyvallah

Gelip kırklar dedi tarih mine'l-mahcub ile'z-zâhir"

kalıp sınavlara tekrar giriyorduk. Yani sekiz vize sekiz final, sekiz sözlü vs. öyle zordu işte. Ben Ali Nihad Tarlan Hoca'nın sınavına girdim. Arkadaşlar, "Hocanın odasına girince en büyük boylu divanı al, yazıları iri, harekeli, çok güzel okunuyor.", dediler. Ben Ali Nihad Tarlan Hoca'nın huzuruna girer girmez hemen arkadaşların söylediği divanı aramaya koyuldum. Hoca "Evladım ne arıyorsun?", dedi. Ben divanı buldum, hemen çıktım. Hoca "Her gelen bu divana sarılıyor.", dedi. Hoca, "Ver bakayım onu." dedi. Divanı benim elimden aldı ve başka bir yere koydu. Daha sonra elime bir divan verdi. Bir baktım Nedim divanı çıktı. Tabii baya bir zorlandım. Arkadaşların söylediği kitap meğer Âşık Paşa'nın eseriymiş de daha kolay okunuyormuş.

Bir anlık gaflette bulununca enseme gelen ikaz:

Bir anım da 27 Mayıs gününde biz Türkoloji bölümü olarak Göksu'ya hocalar, öğrenciler birlikte geziye giderdik. Göksu deresinin çok güzel mesire yerleri vardı, oraya giderdik. Herhâlde 1969 yılının 27 Mayıs'ıydı diye hatırlıyorum. Bu arada bizim bölümde bir hikâye yarışması düzenlemişti. Hikâye yarışmasında birinci oldum. Bölümümüzün Gedikli, şu an da kendisi sağdır, kendisine saygılarımı sunuyorum. Zeynep Kerman Hocamız, Mehmet Kaplan Hoca'mızın asistanıydı. Zeynep Kerman da bu hikâye yarışmasına girmişti. Bir de şu anda meşhur hikâyecilerimizden Feyza Hepçilingirler, bizden bir sınıf önceydi o da bu yarışmaya girmişti. Onlar baya iyi yazıyorlardı. Zeynep Kerman Yeni Türk Edebiyatı Profesörü olarak emekli oldu. Feyza Hepçilingirler ise hâlâ yazmaya, ödülleri almaya devam ediyor. Onların arasından ben hikâye yarışmasında birinci olmuştum. Rahmetli hocalarım bana kendi kitaplarını imzalayarak onları armağan olarak vermişlerdi. Bu yaşananlar 1969 yılının 27 Mayıs'ındaki Göksu gezisinde olmuştu. Bütün hocalarımız oradaydı, ben armağanlarımı aldıktan sonra oyunlar oynamaya başladık. Mertol Tulum Hoca da bizimle beraber futbol oynayanlar arasındaydı. Ben de kaleciydim. Göksu deresi de tam arkamdaydı. Gol yiyince top dereye kaçtı. Tam o sırada kayıkla Ali Nihad Tarlan Hoca geldiğini gördüm. Elini uzattı, ben de hoş geldiniz diyerek elini sıktım ve daha sonra onun sahile çıkmasına yardımcı oldum. O sahile çıktıktan sonra henüz iki adım atmadan arkamdan enseme bir tokat geldi. Bir baktım ki Mertol Hoca, "Ne yaptın sen?", dedi. Şaşırmış bir şekilde "Ne yaptım ben?" dedim. Mertol Hoca, "Hocanın elini sıktın." dedi. Ben de "Evet valla hocam, hocanın elini öpeceğim yerine gaflette bulunarak elini sıktım.", dedim. Mertol Hoca, "Git çabuk hocadan özür dile." dedi. Ben de Ali Nihad Tarlan Hoca'nın yanına gittim. Özrümün affını dilerim, ben elinizi sıkmak gafletinde bulundum, müsaade ederseniz elinizi öpmek istiyorum, dedim. Elini uzatarak, "Elbette evladım berhudar ol, Allah seni bağışlasın." dedi. Ben de Ali Nihad Tarlan Hoca'nın uzattığı eli öptüm.

çevirdiğini hatırlamıyorum. Tüm sorularımıza gayet rahat bir şekilde cevap verirdi. Onu gördüğümüz zaman elini öpmeye çalışırdık. Çoğu zaman elini vermezdi ama biz zorla elini öpmeye çalışırdık. Çünkü eli öpülecek hocalarımızdandı.

8. Klâsik Türk edebiyatı sahasında bugün bir Ali Nihad Tarlan ekolünden söz edilebilir mi?

Tabi ki edilebilir, Mehmed Çavuşoğlu'ndan sonra Amil Çelebioğlu benim izleyebildiğim kadarıyla daha sonra Haluk İpekten onun yorumunu devam ettirenlerdendi. Tabi Haluk Hoca'dan sonra Eski Edebiyatta kimler yolu devam ettirdiği konusunda pek bir bilgim yok ama Haluk İpekten'e gelinceye kadar o yol izlendi.

9. Ali Nihad Tarlan'ın şahsî kütüphanesinin durumu hakkında neler söylemek istersiniz?

Ali Nihad Tarlan Hoca'nın şahsî kütüphanesi hakkında şunları söyleyebilirim: Hocanın evine giden arkadaşlarımız vardı ama bana evine gitmek hiç nasip olmadı. Erenköy'de bir köşkte kalıyordu. Onu biliyorum. Oraları gezerken burası Ali Nihad Hoca'nın köşkü dediklerini hatırlıyorum. Kendisinin miydi kirada mıydı onu pek bilmiyorum ama evinde de odasında da her taraf kitaptı yani muazzam bir kitaplığı vardı. Hatta matbaadan yeni gelmiş kitapları koridorla odasının arasında bir ara vardı. Oraya raflar yaptırmıştı. Kendi eserlerini oraya koyardı. Hatta biz oradan gelip giderken çaktırmadan alıp gidiyorduk. Bunu da yıllar sonra itiraf etmek zorunda kaldım.

Oturanlar: Ali Nihad Tarlan ve Ahmet Caferoğlu. Ayaktakiler: Soldan sağa Birol Emil, Necmettin Hacıeminoğlu, Mertol Tulum, Mehmed Çavuşoğlu.